

Valkeakoski Muuntajamäki

Rautakautisen polttokenttäkalmiston kaivaus 1990

Anna-Liisa Hirviluoto ja Mirja Miettinen

(Koonnut Katja Vuoristo 2010)

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Valkeakosken Jutikkalan rautakautisen kalmiston kaivaus 1990.....	3
Negatiiviluettelo	6
Karttaluettelo	12
Kartat	13
Kuvataulut.....	31

Liite 1 Anna-Liisa Hirviluoto 1997: Sääksmäen Jutikkalan Muuntajamäen rautakautisen kalmiston tutkimus. Eripainos, Suomen Museo.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Anna-Liisa Hirviluoto ja Mirja Miettinen tutkivat vuonna 1990 rautakaudelle ajoittuvaa kalmistoa, mutta kaivausraportti jäi tuolloin toimittamatta. Hirviluoto kirjoitti tutkimuksista lyhyen kertomuksen vuonna 1991, mutta raportin kokoaminen jäi osittain kesken. Kaivauskartat on piirretty puhtaiksi ja osa mustavalkonegatiiveista on luetteloitu jo tuolloin. Myös osa kuvatauluista on tehty valmiiksi, mutta diapositiivien luettelointi on jäänyt tekemättä.

Muuntajamäen kaivausraportti, kuvataulut, luetteloimattomat kuvat ja negatiivit sekä kartat on koottu yhteen vuonna 2010, kokoojana on ollut Katja Vuoristo. Diapositiiveja ei ole luetteloitu, koska kuvien tiedot puuttuvat. Raporttiin on lisätty arkisto- ja rekisteritiedot sekä sisällys- ja karttaluettelo. Anna-Liisa Hirviluoto on kirjoittanut Muuntajamäen tutkimuksista artikkelin Suomen Museoon (1997) ja erillispainos on liitetty raportin loppuun.

Helsingissä 14.10.2010

Katja Vuoristo, FM

Kohteen tiedot

Kohde: Valkeakoski Muuntajamäki

Tutkimus: Rautakautisen polttokenttäkalmiston kaivaus

Toteuttaja: Museoviraston arkeologian osasto

Kaivausjohtaja: Anna-Liisa Hirviluoto

Kenttätyöt: 1990

Tutkimusraportti: Anna-Liisa Hirviluoto 1990 (koonnut Katja Vuoristo 2010), Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Peruskartta: 213202 Sääksmäki

Koordinaatit: pkoo: 6786043, ikoo: 3341510, Z/m.mpy alin: 85,00, ylin: 90,00

Kuvat: Mustavalkonegatiivit 85610–85770 (diapositiivit luetteloimatta)

Kaivauslöydöt: KM 26079

Kohteen muut tutkimukset:

1987 Hirviluoto/Heikkurinen-Montell, koekaivaus

1989 Lauren, inventointi

Tiivistelmä: Muinaisjäänös sijaitsee valtatie 3 länsipuolella noin 300 metriä Jutikkalan kartanosta itään. Paikalla on kaksi viljelemätöntä peltosaarekettä, joista läntisemmällä on sijainnut aikoinaan muuntaja, ja sitä ennen Jutikkalan mylly. Saarekkeen laella on isoja irtokiviä. Mäen laella on todettu olevan koskematon polttokenttäkalmisto. Myös itäisemmällä saarekkeella on polttokenttäkalmisto sekä hautaröykkiöitä. Vuoden 1990 tutkimusten perusteella kalmistoalue ajoittuu merovingiajalle ja nuoremmalle rautakaudelle. Alueella on mahdollisesti myös rautakautinen asuinpaikka.

Kaivauskohde sijaitsee Valkeakosken eteläosassa entisessä Sääksmäen pitäjässä, Jutikkalan kartanosta n. 400 metriä itäkaakkoon. Jutikkalan kartano mainitaan jo keskiajan asiakirjassa, paavi XII bullassa vuodelta 1340. Melico de Iudicala oli yksi niistä 25 sääksmäkeläisestä, jotka paavi oli julistanut juhlallisella kirjeellä kirkonkiroukseen. Mutta tutkimuspaikka on vielä vanhempi. Siihen kuuluu useita vahvan nurmikasvillisuuden peittämiä pylväskatajien vartioimia hautaröykkiöitä. Kalmisto löytyi vuonna 1987 Suomen Akatemia Rapola-projektin inventoinnin yhteydessä. Koekaivauksin saatiin varmuus monesta hautaröykkiöstä, joista useimmat sijaitsivat pellostakoavalla matalalla kumpareella. Tästä paikasta valittiin kaksi tutkimusaluetta, alue 1, kalliopohjalta kohoava röykkiö sekä alue 2 kyseisen kumpareen etelärinteellä oleva ruohikkoinen tasanne, jossa ei ollut näkyvissä maan päällä erottuvia rakennelmia.

Röykkiön koko oli laajimmillaan ristiinsä 9 x 10 m. Jo melko varhaisessa vaiheessa ilmeni, että hautalatomus oli kallionsyvennyksen päällä. Siinä oli myös hautauksen keskus. Sen kohdalla oli vahvasti nokista maata, runsaasti palanutta luuta ja tulella särkyneiden korrujen ja aseiden palasia. Latomuksen keskustassa kulttuurimaan vahvuus oli 70 cm.

Palaneen luun, vahvan nokimaan ja kallion pinnassa näkyvien rapaumisjälkien perusteella saattoi päätellä, että mäen päällä oli ollut hautarovio. Laelta löytyi myös runsaasti palanutta savea, joka mahdollisesti on ollut rovion alustan puurakenteiden tiivisteinä. Voimakkaasta tulen kuumuudesta kertoivat myös metalliesinelöydöt, jotka olivat osittain sulaneita ja palasiksi särkyneitä. Yhteen esineeseen kuuluneita paloja saattoi myös löytyä eri puolilta kallion lakea.

Hautakiveykseltä löytyi sekä naiselle että miehelle kuuluneita esineitä ja niiden jäännöksiä. Naisen pukukorujen katkelmia olivat pronssisten tasavartisten solkien ja krapusolkien osat, spiraalikierteisen rannerenkaan katkelmat, harjavasta pronssinauhasta kierretyt spiraalit, jotka todennäköisesti ovat kuuluneet kaulakoruun sekä pronssisormus. Korut ajoittuvat merovingiajalle (550-800 jKr.).

Tähän aikaan oli Länsi-Suomessa tapana kantaa parittaisia tasavartisia olkasolkia ja kolmantena keskellä rintaa ehkä viitan kiinnikkeenä krapusolkea. Soljet ovat tyypillistä kotimaista muotia, joka on kehittynyt skandinaavisten vaikutteiden pohjalta.

Miehen tarvekalut ovat suurimmaksi osaksi aseiden jäännöksiä, keihäänkärki, kahden väkipuukon osia, joista toisen kädensijassa on ollut pronssihela koristeena, rautamiekan osia, kilvenkupuran osia sekä veitsen katkelmia. Lisäksi löytyi valjaiden rautaisia heloja, joista toinen oli ehjä ja toinen palasiksi särkynyt. Vielä leiriviikkojen jälkeen hautakiveykseltä paljastui harvinaisuus, lähes kokonaan ehjä 27 cm pitkä rautainen rengaspäinen naula. Pronssinupein koristeltuun neulaan kuului ketjulaite, joka on auttanut kiinnittämään hankalaa korua viitan poimuihin.

Edellä luetellut aseet ajoittuvat merovingiajalle, lähinnä 600-700-luvulle jKr. Miekan kädensija on luultavasti ollut luuta, ehkä hyvinkin koristeellinen. Toistaiseksi sen osia ei ole löydetty luuaineiston joukosta.

Myös harvinainen rautaneula on samanikäinen kuin edellä luetellut esineet. Se on tyypillinen virolainen korumalli ja ainoa laatuaan maassamme. Sille läheisiä sukulaismuotoja tunnetaan muutamia, paras Isonkyrön Pukkilan polttokalmistosta loisteliaan asehaudan aineistosta.

On mahdollista, että hautaröykkiöön on kätkeyty kahden tai kolmen polttohautauksen jäännökset. Myöskin eläinten luita löytyi kiveyksen joukosta. Todennäköisesti ainakin osa niistä on kuulunut hevoselle. Lisäksi luuaineiston joukossa oli palamatonta ihmisen luuta eniten hampaita. Tässä vaiheessa on epävarmaa, onko röykkiöön haudattu myöskin polttamatta.

Tässä vaiheessa näyttää siltä alueen 1 hautaröykkiö ajoittuu kokonaisuudessaan merovingiajalle. Sen sijaan sen länsireunalta avattiin kiveystä, joka saattaa kuulua polttokenttäkalmistoon, jollainen nuoremalla rautakaudella oli yleinen Suomessa. Siitä löydettiin pronssispiraalin katkelma, ilmeisesti viikinkiajan puvun koriste. On näin ollen mahdollista, että alueella 1 on myös nuorempia, ehkä viikinkiajalle (800-1050 eKr.) ajoittuvia hautauksia. Kallion laella olleen röykkiön pohjoispuolella oli lisäksi jyrkänteen alapuolella ki-

virakennelma, josta tavattiin runsaasti rautakuonaa ja keramiikkaa. Keramiikkaa löydettiin myös viereisen pellon kynnöksestä. Tämäkin löytö kuuluu todennäköisesti johonkin toiseen muinaisjäännökseen kuin yläpuolella oleva hautaröykkiö. Ehkä kyseessä on asuinpaikan jäännös.

Kesän toinen kaivausalue, joka sijaitsi 1:stä runsas 30 m kaakkoon osoittautui melko tasaiseksi kiveykseksi. Kiveyksestä paljastuneet löydöt, kuten tasavartisen merovingiaajan soljen osa ajoittaa tämänkin alueen 600-700 -luvulle jKr. Kiveyksestä tavattujen löytöjen joukossa herätti erityistä kiinnostusta rautainen ongenkoukku, jollaisia on vähemmän löydetty Suomesta.

Alueen 2 tutkimus keskeytettiin kesällä 1990 ja loppuosa kiveyksestä peitettiin odottamaan jatkokaivauksia. Alueen 1 röykkiö kaivettiin pohjaan asti. Kalmistoa ympäröivän pellon vilja oli jo ehditty korjata ennen arkeologien työn päättymistä ja ensimmäiset lumihiutaleet peittivät maan sinä päivänä, kun hautaröykkiön kivet saatiin ladotuksi paikoilleen.

Helsinki 11.2.1991/ALH

NEGATIIVILUETTELO

- 85610-14 Yleiskuva kalmistosta, panoraama lännestä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85615 Maisemakuva kalmistoon, lännestä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85616 Alue 2 ennen kaivausta. Ensimmäiset löydöt tulivat pellon reunasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85617 Sama.
- 85618 Alue 1 ennen kaivausta, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85619 Sama.
- 85620-23 Yleiskuvia länsi-lounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85624-25 Yleiskuva, panoraama luoteesta. Kuvannut M.Miettinen.
- 85626 Yleiskuva alueesta 1, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85627-29 Panoraama. Alue 1. Turve on poistettu SE-sektorista. Etualalla paalu 94/500, lounaasta. Kuvannut M.Miettinen.
- 85630-32 Panoraama. Alue 1. Turve on poistettu SE-sektorista, lännestä. Kuvannut M. Miettinen.
- 85633 Alue 1. SE-sektori turpeen poiston jälkeen. Taka-alalla paalu 100/500, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85634 Alue 1. Hihnanjakaja, ruudusta 100/497, koordinaatit: $x = 100,07$, $y = 497,42$, $z = 89,72$ mmpy., turvekerros, pohjoisesta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85635 Sama.
- 85636-37 Panoraama. Alue 1, SE-sektori, taso 1, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85638 Alue 1, SE-sektori, taso 1, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85639-40 Panoraama. Alue 1, SE-sektori, taso 1, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85641-43 Panoraama. Alue 1, SE-sektori, etualalla osa NW-sektorista, taso 1, keskellä kuvaa paalu 100/500, pohjoisesta. Kuvannut M. Miettinen.

- 85644 Alue 2, ensimmäistä kerrosta kaivetaan. oikealla akateemikko Eino Jutikkala työtä seuraamassa, lounaasta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85645 Alue 1, vasemmalla Asbjörn Ryen rakentamassa seulaa, taka-alalla SE-sektori tasossa 1, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85646 Alue 1, irtomaa seulotaan, lännestä. Kuvannut M. Miettinen.
- 85647 Alue 1, SW-sektorin ensimmäistä kerrosta kaivetaan, etelästä. Kuvannut M. Miettinen.
- 85648 Alue 1, SE-sektori, ensimmäinen taso piirretään, etelästä. Kuvannut M. Miettinen.
- 85649 Yleiskuva Muuntajamäestä. Aluetta 1 kaivetaan, lounaasta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85650 Sama.
- 85651-52 Marianne Schauman-Lönnqvist pitämässä esitelmän leirin osallistujille. Kuvannut M. Miettinen.
- 85653 Alue 1, SW-sektori, turve on poistettu, lounaasta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85654-55 Marianne Schauman-Lönnqvist pitämässä esitelmän leirin osallistujille. Kuvannut M. Miettinen.
- 85656 Alue 1, SW-sektori, ensimmäistä kerrosta kaivetaan, kaakosta. Vieressä SE-sektori tasossa 1. Kuvannut M. Miettinen.
- 85657 Harrasteliija-arkeologit piirtämässä, alue 2, taso 1. Vasemmalla Raija Hänninen, etualalla Eluf ja Jytte Lyngbak, heidän takana Asbjörn ja Arnfinn Ryen, oikealla Erik Antfolk, lännestä. Kuvannut M. Miettinen.
- 85658 Alue 1, SE-sektori, toinen kerros kaivetaan, kaakosta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85659 Alue 1, NW-sektori, taso 1, koillisesta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85660 Alue 1, NW-sektori, ensimmäistä kerrosta kaivetaan, luoteesta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85661 Alue 1, NW-sektori, kiveystä ruudussa 101/496, taso 1, kalliossa näkyy mahdollinen uhrikuppi, pohjoisesta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85662-63 Panoraama, alue 1, NW-sektori, ensimmäistä kerrosta kaivetaan, pohjoisesta. Kuvannut M. Miettinen.

- 85664-67 Panoraama, alue 1, SW-sektori, taso 1, lounaasta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85668-69 Sama.
- 85670 Alue 1, SW-sektori, taso 1, lännestä. Kuvannut M. Miettinen.
- 85671 Kuvassa leiriin osallistunut Marja Annila. Kuvannut M. Miettinen.
- 85672-73 Panoraama, alue 1, NW-sektori, ensimmäistä tasoa piirretään, luoteesta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85674 Sama pohjoisesta.
- 85675 Jutikkalan kartanon rakennuksia. Kuvannut M. Miettinen.
- 85676 Jutikkalan kartanon pihapiirissä, akateemikko Eino Jutikkala vasemmalla. Kuvannut M. Miettinen.
- 85677-78 Yleiskuvia luoteesta. Kuvannut M. Miettinen.
- 85679-84 Panoraama, alue 1, SE-sektori, taso 2, kaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85685 Alue 1, SW-sektori, taso 1, lounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85686-87 Panoraama, alue 1, vasemmalla SW-sektori tasossa 1, oikealla SE-sektori tasossa 2, etelälounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85688-89 Alue 1 eteläkaakosta, SE-sektori tasossa 2. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85690 Alue 1, NW-sektori, taso 1, luoteesta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85691 Alue 1, SE-sektori, eläimen hampaita ruudussa 97/501, taso 2. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85692 Alue 1, kiveystä SE-sektorissa, taso 2, eläimen hampaiden löytöpaikka kuvan alareunassa ruudussa 97/501. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85693-94 Panoraama, alue 1, SE-sektori, taso 2, kaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85695 Alue 1, SW-sektori, taso 1, lounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85696 Sama etelästä.
- 85697-98 Alue 1, harrastaja-arkeologien ensimmäinen päivä 9.7.1990, Beatrice Sohlström opastaa. Kuvannut A-L Hirviluoto.

- 85699 Alue 1, SW-sektori, taso 1, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85700 Alue 1, SE-sektori, taso 2, lounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85701 Alue 1, SE-sektori, taso 2, eteläkaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85702 Sama.
- 85703 Alue 1, etualalla SW-sektori tasossa 1, taka-alalla NW-sektori, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85704 Alue 1, SE-sektorin 2. kerrosta kaivetaan, etelästä. Etualalla Aase Andersen. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85705 Alue 1, NE-sektorin 1. kerrosta kaivetaan, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85706 Alue 1, kilvenkupura tai raudanpalanen in situ ruudussa 102/499, 2. kerros, koordinaatit: x= 102,18, y = 499,08. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85707-08 Panoraama, alue 1, SE-sektori, taso 2, lännestä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85709-10 Alue 1, vasemmalla SE-sektori tasossa 2, oikealla NE-sektori tasossa 1, idästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85711 Alue 1, SE-sektori, taso 2, kaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85712 Alue 1, SE-sektori, taso 2, idästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85713-14 Panoraama, alue 1, SE-sektori, ruudut 98/502-504, taso 2, idästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85715 Alue 1, SE-sektori, taso 2, koillisesta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85716 Alue 1, SW-sektorin toista kerrosta kaivetaan, idästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85717 Alue 1, NE-sektori, taso 1, idästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85718 Alue 1, NE-sektori, taso 1, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85719-21 Alue 1, NW-sektori, rapusolki ruudusta 100/499 2. kerros, koordinaatit: x = 100,26, y = 499,08. Kuvannut A-L Hirviluoto.

- 85722-24 Kahvitauolla. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85725 Alue 2, taso 2, ruudut 60-64/530-534, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85726 Sama
- 85727-30 Alue 1, SW-sektori, taso 2, lounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85731 Solveig Ewenson seulomassa. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85732-34 Työkuvia alueesta 1. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85735-36 Christina Boberg piirtämässä tasoa 2 ruuduissa 60-64/530-534 alueella 2, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85737 Alue 1, SE-sektorin 3. kerrosta kaivetaan, lounaasta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85738 Alue 1, SW-sektoria kaivetaan, kaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85739 Alue 1, Beatrice Sohlström piirtää NW-sektorin toista tasoa, etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85740-42 Christina Boberg ja Agne Johansson piirtämässä alueella 2, taso 2, ruudut 60-64/530-534, kaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85743 Yleiskuva alueesta 1, kaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85744 Sama.
- 85745 Näkymä kalmistomäeltä Jutikkalan kartanoon. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85746 Sama.
- 85747 Peltojen halki kulkeva kaivauspaikalle vievä polku, lännestä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85748 Tuulimyllynmäki, yleiskuva etelästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85749-52 Alue 1, miekan kahvaosa NE-sektorissa ruudussa 101/500, 2. kerros, koordinaatit:
 $x = 101,67 - 101,85$, $y = 500,30$, $z = 89,28$ mmpy, idästä. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85753-54 Sama pohjoisesta.

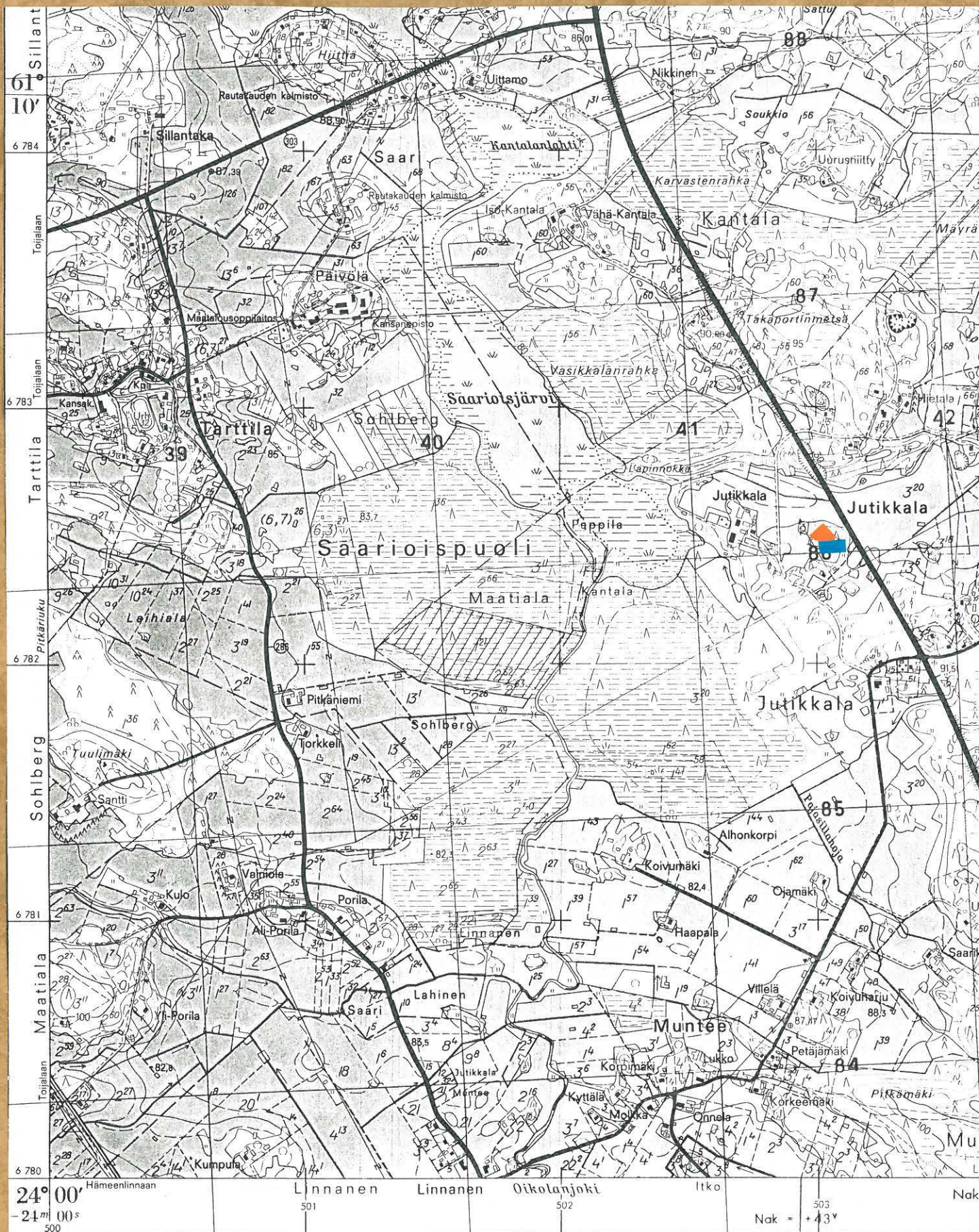
- 85755-56 Alue 1, SE-sektori, samaan miekkaan kuuluva kärki ruudusta 99/502, 3 kerros, koordinaatit: $x = 99,58$, $y = 502,50$, $z = 89,24$ mmpy. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85757-58 Tiedot kuvista puuttuivat kun negatiivit luetteloitiin.
- 85759-62 Alue 1, akateemikko Eino Jutikkala kaivamassa SE-sektorissa, kolmatta kerrosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85763 Eino Jutikkala ja Päivi Luppi kaivamassa. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85764-65 Alue 1, rautahela ruudusta 100/499, 3. kerros, koordinaatit: $x = 100,60$, $y = 499,45$, $z = 89,73$ mmpy. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85766 Messalina SW-sektorissa alueella 1. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85767 Alue 1, SE-sektori, taso 3, itäkaakosta. Kuvannut A-L Hirviluoto.
- 85768 Sama idästä.
- 85769-70 Alue 1, pieni raudanpalanen kivien välissä ruudussa 101/500, koordinaatit: $x = 101,65$, $y = 500,89$, $z = 89,79$ mmpy. Kuvannut A-L Hirviluoto.

Karttaluettelo

Karttatyyppi	Aihe	Mk	Piirtäjä	Koko	Sivunro
Peruskarttaote		1:20000		A4	13
Yleiskartta		1:1000	Leif Bergqvist, Barbro Frykås ja Erik Leine	A2	14
Vaaituskartta	Alue 1, pintavaaitus	1:50	Beatrice Sohlström	A3	15
Vaaituskartta	Alue 1, pohjavaaitus	1:50	Beatrice Sohlström	A3	16
Tasokartta	Alue 1, taso 1.	1:50	Sohlström ja Hjalmar Emilon	A3	17
Tasokartta	Alue 1, taso 2.	1:50	Beatrice Sohlström ja Anna-Liisa Hirviluoto	A3	18
Tasokartta	Alue 1, taso 3.	1:50	Anna-Liisa Hirviluoto	A3	19
Tasokartta	Alue 1, taso 4.	1:50	Anna-Liisa Hirviluoto	A3	20
Tasokartta	Alue 1, taso 5.	1:50	Anna-Liisa Hirviluoto	A4	21
Tasokartta	Alue 1, taso 6.	1:50	Tuula Heikkurinen- Montell	A4	22
Tasokartta	Alue 1, taso 7.	1:50	Tuula Heikkurinen- Montell	A4	23
Profiilikartta	N-S-profiili lännestä, 94– 100/499,70	1:25	Anna-Liisa Hirviluoto	A4	24
Profiilikartta	N-S-profiili lännestä, 100– 103/500	1:25	Anna-Liisa Hirviluoto	A4	25
Profiilikartta	E-W-profiili pohjoisesta, 100/496–500	1:25	Anna-Liisa Hirviluoto	A4	26
Profiilikartta	E-W-profiili pohjoisesta, 100/500–504	1:25	Anna-Liisa Hirviluoto	A4	27
Vaaituskartta	Alue 2, pintavaaitus,	1:50	Beatrice Sohlström	A4	28
Tasokartta	Alue 2, taso 1.	1:50	Erik Antfolk, Raija Hänninen, Eluf Lyngbak, Jytte Lyngbak, Arnfinn Ryen, Asbjörn Ryen ja Karin Virgin	A3	29
Tasokartta	Alue 2, taso 2, ruudut 60– 64/530–534.	1:50	Christina Boberg, Solveig Evenson, Roland Jansson, Agne Johansson ja Kerstin Magnuson	A4	30

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L. Hirviluoto & M. Miettinen 1990

Utdrag av grundkarta 2132 02 SÄÄKSMÄKI, tryckt i Helsingfors 1976. Skala 1:20 000.

OMRÅDE 1 : X = 6782 50
Y = 503 02

OMRÅDE 2 : X = 6782 46
Y = 503 06

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki
A-L. Hirviluoto & M. Miettinen 1990

ÖVERSIKTSKARTA

Skala 1:1000

Fp 1 = 90,48 möh.

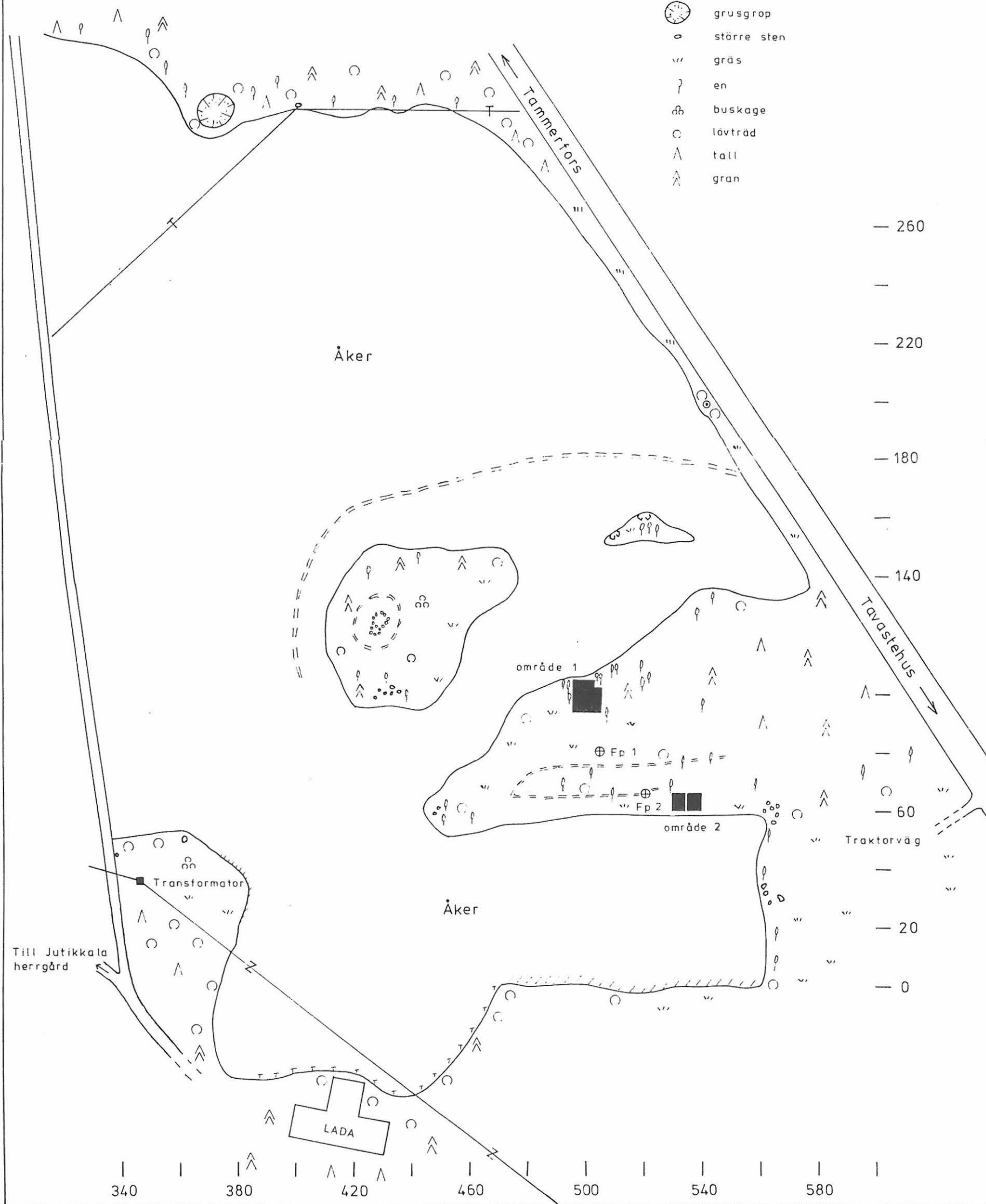
Fp 2 = 90,26 möh.

Ritad av LEIF BERGKVIST, BARBRO FRYKÅS, KERSTIN MAGNUSON
samt Hjalmar Emilon, Solveig Ewenson, Erik Leine och
Marianne Rebenius

50 m

- utgrävningsområde
- ⊙ fornlämning
- TTTT fynd av tegel
- //// fynd av tegel, bränd lera, slagg
- //// fynd av tegel, lerklining, keramik
- ⊕ Fp 1 fixpunkt 1
- transformator
- ⊙ brunn
- == höjd
- |||| berg i dagen
- Z— kraftledning
- T— teleledning
- ⊙ grusgrop
- större sten
- ∩ gräs
- ∩ en
- ∩ buskage
- lövträd
- ∧ tall
- ∧ gran

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A.L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

BOTTENAVVÄGNINGSKARTA

Område 1, rutorna 94-104 / 496-504

Röse 1

Skala 1:50

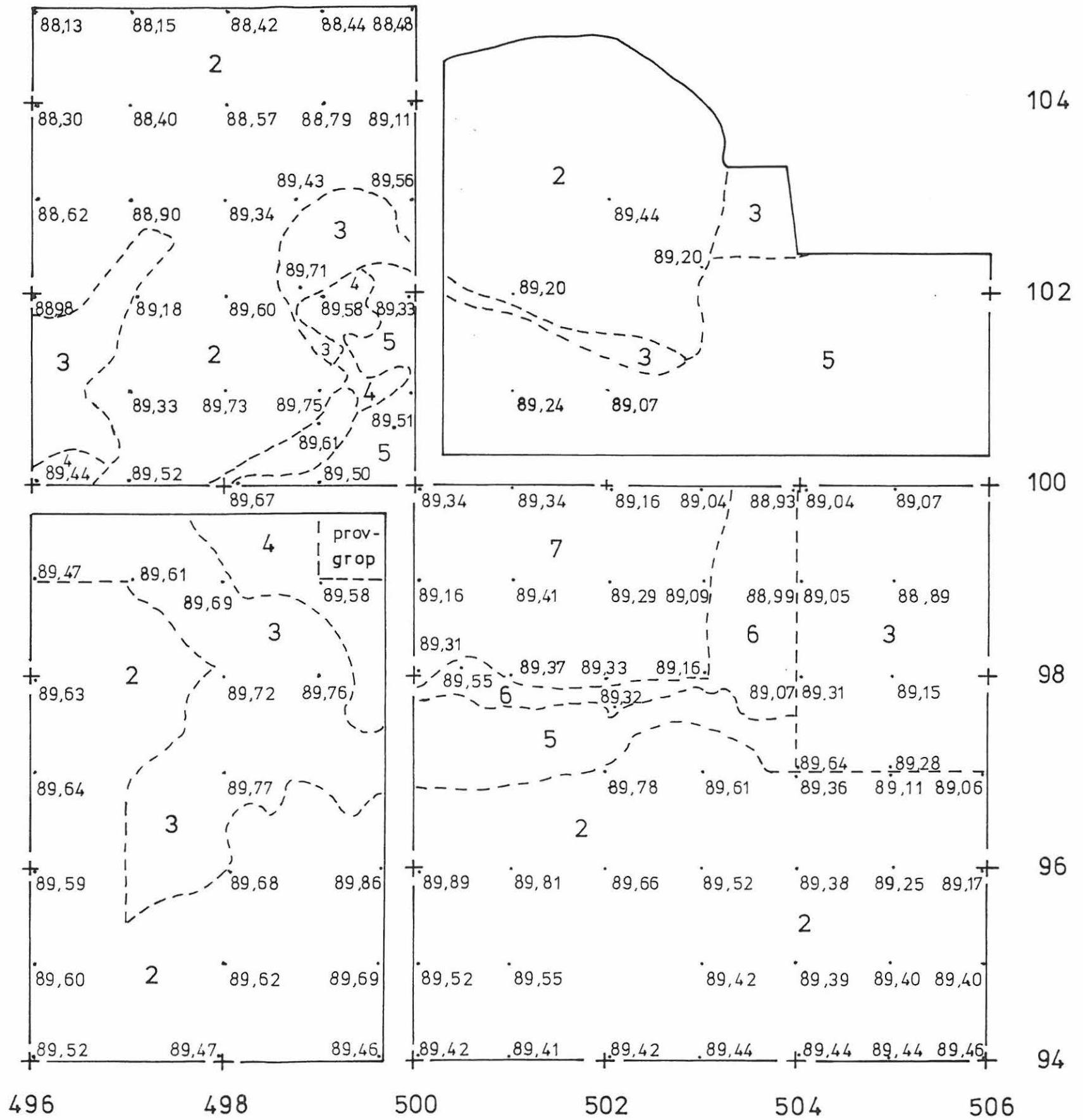
Ritad av B. Sohlström

2 m

Avvägningen är utmärkt som absolut höjd
89,66 över havet. Den svarta punkten anger platsen
där värdet mättes.

2-7 Den sista dokumentationsnivån inom
respektive avgränsade område.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L. Hirviluoto & M. Miettinen 1990

Område 1, rutorna 94-104 / 496-504
Röse 1

Plankarta, nivå 1

Skala 1:50

Fp 1 = 90,48 möh.

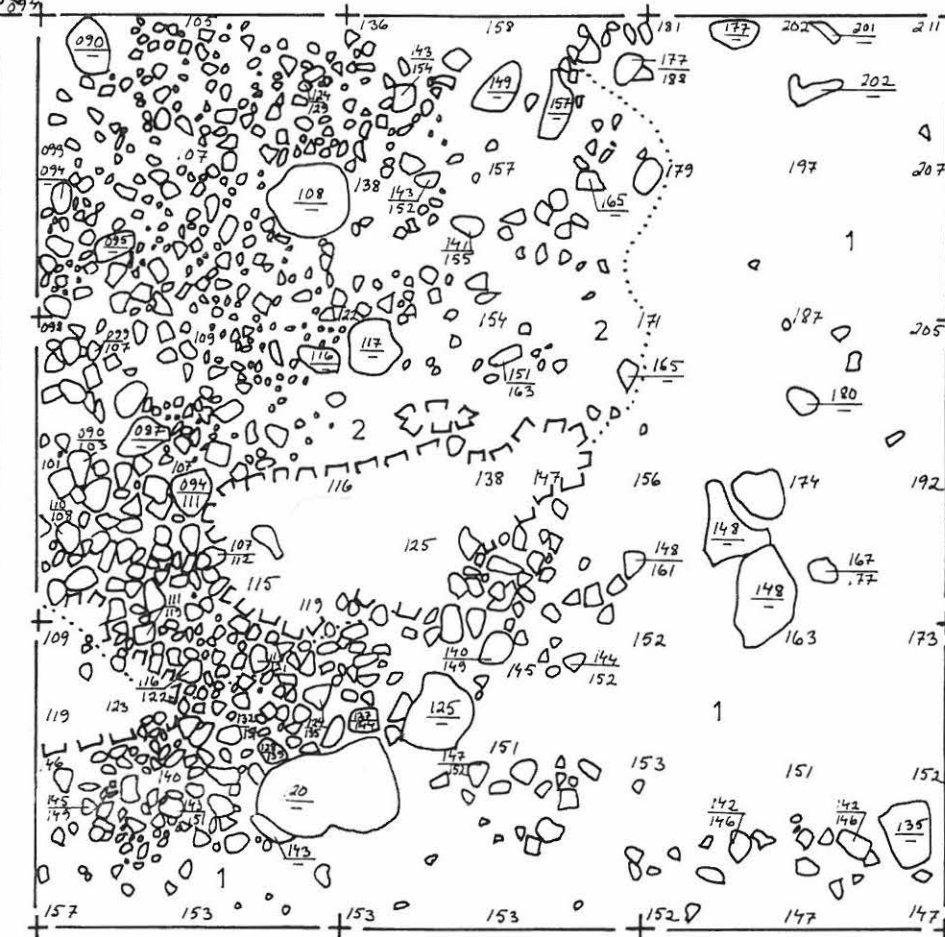
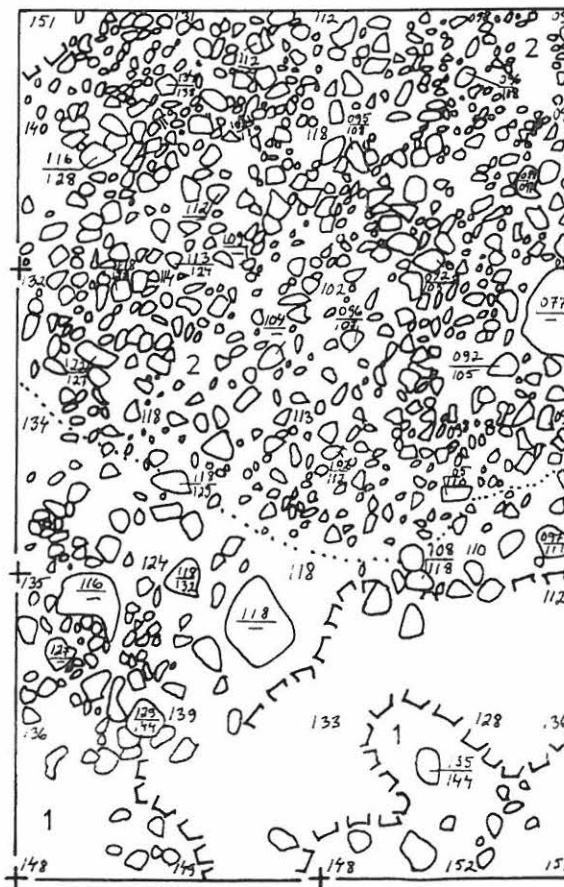
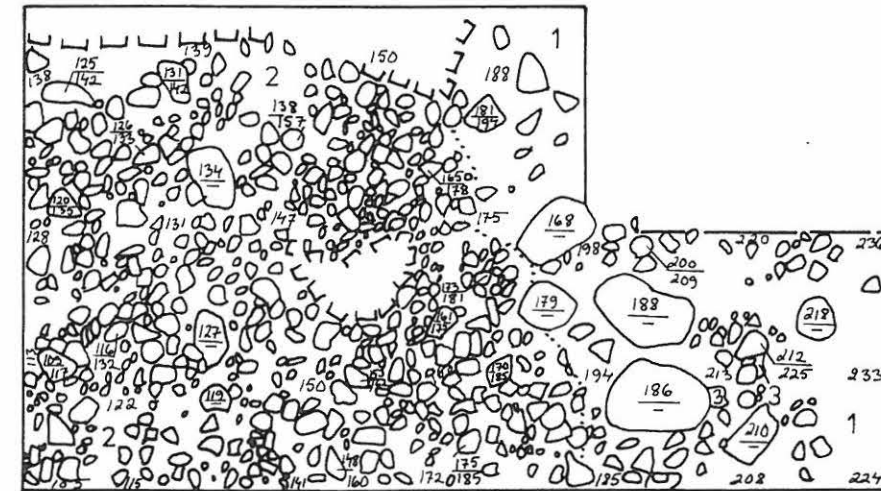
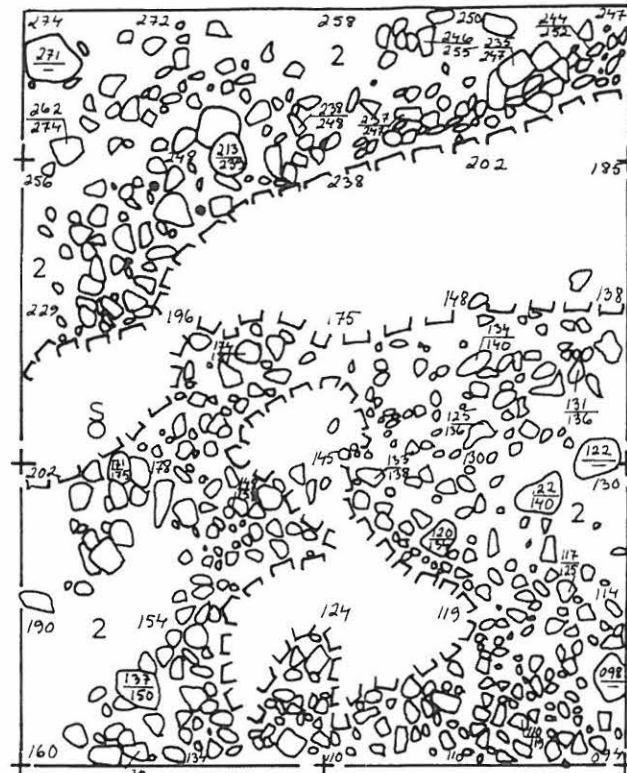
Fp 1 avläsning = 052

Ritad av Beatrice Sohlström och
Hjalmar Emilon

2 m

1	fin mullblandad sand
2	sot- och kolblandad jord / kulturjord
3	fin ljus sand
- lerklining
 - begränsning för jordlager
 - — — — — begränsning för berg i dagen
 - 156 ytavvägning
 - 134 / 138 sten med avvägningar
 - 137 / 134 sten med avvägningar

496

498

500

502

504

506

104

102

100

98

96

94

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, rutorna 94 -104 / 496-504

Röse 1

Plankarta, nivå 2

Skala 1:50

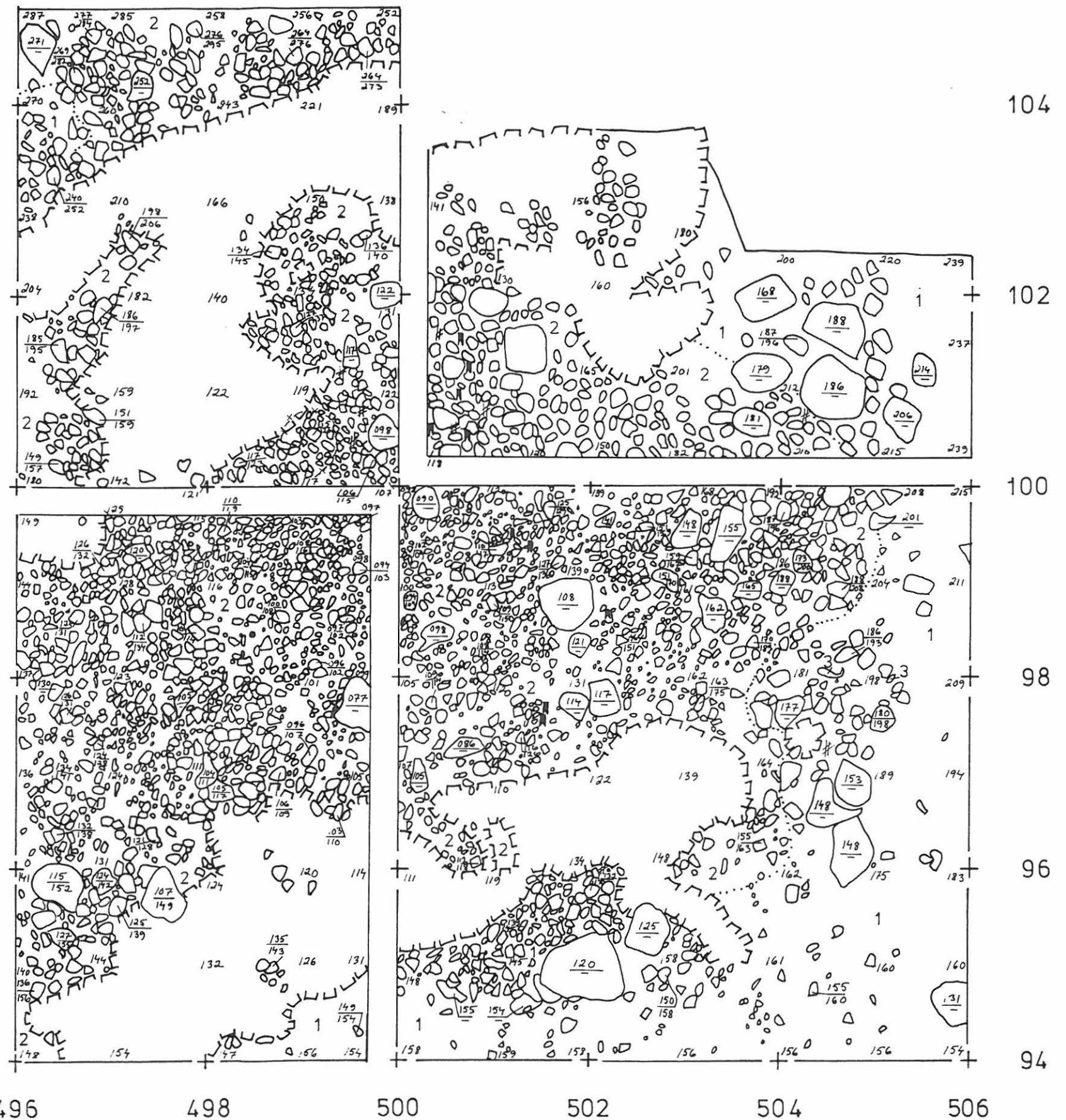
Fp 1 = 90,48 möh.

Fp 1 avläsning = 052

Ritad av B.Sohlström och A-L.Hirviluoto

2 m

1	fin mullblandad sand
2	sot- och kolblandad jord / kulturjord
3	fin ljus sand
- lerklining
 - # kol
 - brända djurben
 - x-x- begränsning för förekomst av brända ben
 - begränsning för jordlager
 - |-|- begränsning för berg i dagen
 - 136 ytavvägning
 - $\frac{125}{129}$ sten med avvägningar
 - $\frac{180}{193}$ sten med avvägningar

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, rutorna 94-104 / 496-504

Röse 1

Plankarta, nivå 3

Skala 1:50

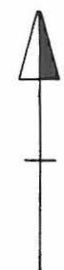
Fp 1 = 90,48 möh.

Fp 1 avläsning = 052

Ritad av A-L.Hirviluoto

2 m

2	kulturjord
3	fin ljus sand
•	lerklining
◦	obränt ben
x	bränt ben
■	brända djurben
#	kol
-x-x-	begränsning för förekomst av brända ben
▬▬▬	begränsning för berg i dagen
~	avgränsning i klippan
139	ytavvägning
$\frac{139}{144}$	sten med avvägningar
$\frac{103}{109}$	sten med avvägningar

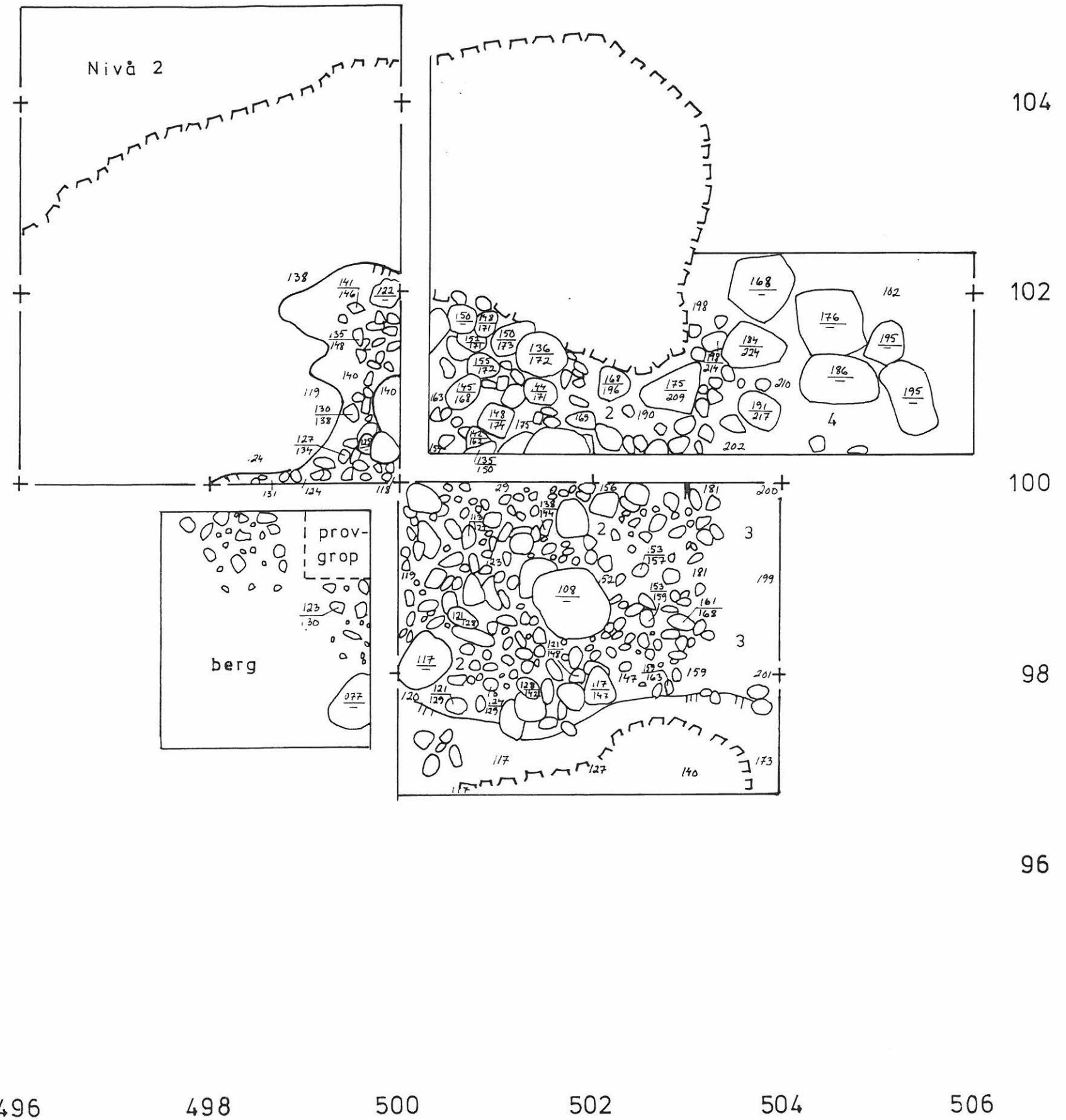

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki
 A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, rutorna 96-104/496-504
 Röse 1
 Plankarta, nivå 4
 Skala 1:50
 Fp 1 = 90,48 möh.
 Fp 1 avläsning = 052
 Ritad av A-L.Hirviluoto

2 m

2	kulturjord
3	fin ljus sand
4	mull
- brända djurben
 - begränsning för berg i dagen
 - avgränsning i klippan
 - ytavvägning
 - sten med avvägningar
 - sten med avvägningar

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen

Område 1, rutorna 98 -100 / 498-502

Röse 1

Plankarta, nivå 5

Skala 1:50

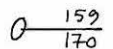
Fp 1 = 90,48 möh.

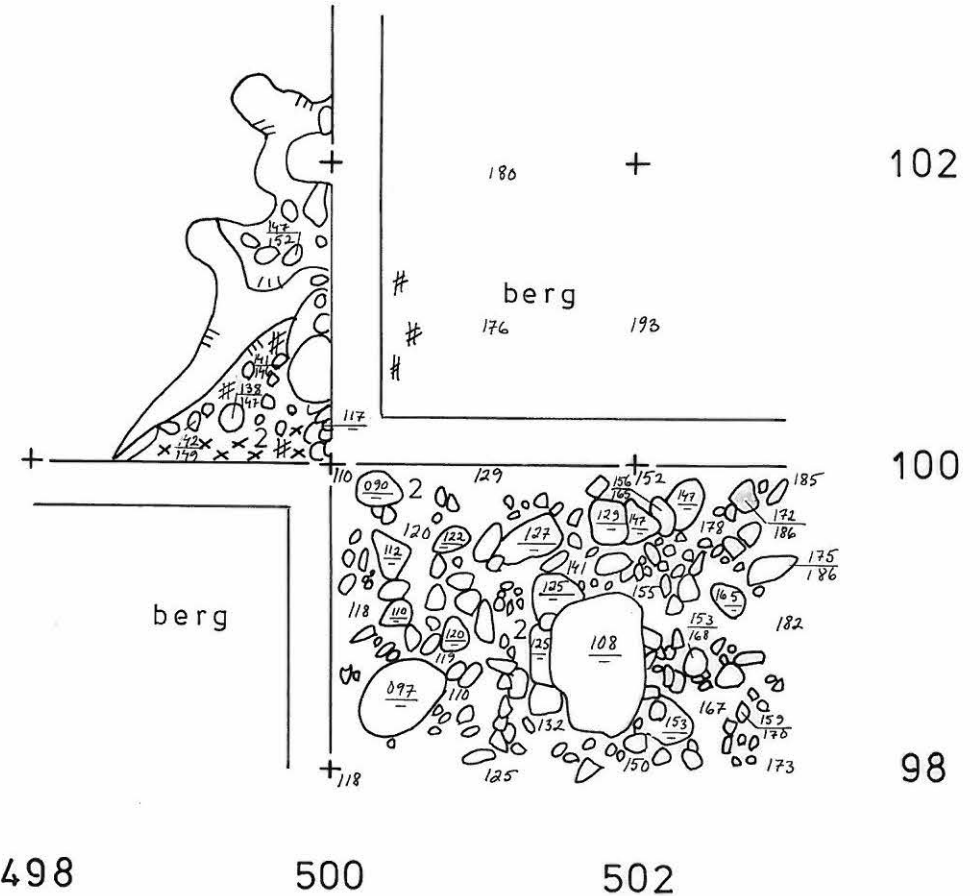
Fp 1 avläsning = 052

Ritad av A-L.Hirviluoto

2 m

- 2 kulturjord
- x bränt ben
- # kol
- avgränsning i klippan
- sten med avvägningar
- 129 ytavvägning

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, SE-sektorn,
rutorna 96-98 / 500-502

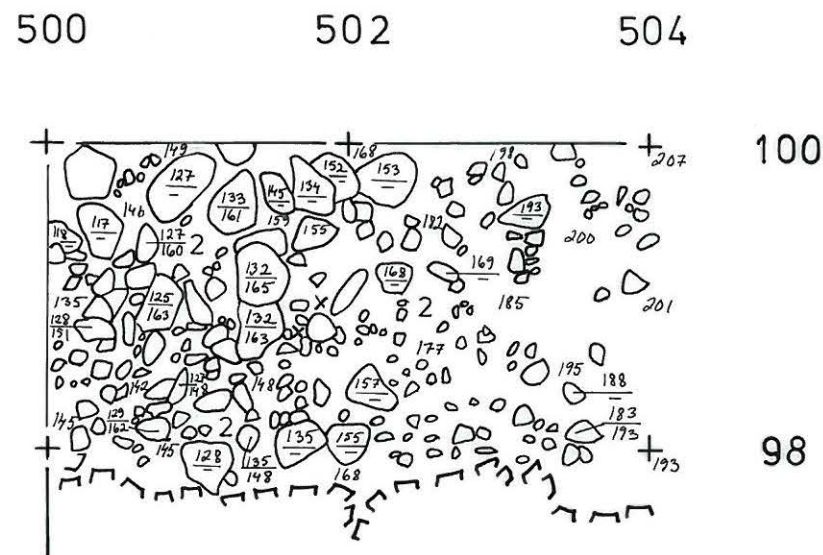
Plankarta, nivå 6

Skala 1:50

Fp 1 = 90,48 möh.

Fp 1 avläsning = 052

Ritad av Tuula Heikkurinen-Montell

2 m

2

kulturljord

x bränt ben

▬▬▬▬ begränsning för berg i dagen

198 ytavvägning

183
193

sten med avvägningar

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, SE-sektorn,
rutorna 98/500-502

Plankarta, nivå 7

Skala 1:50

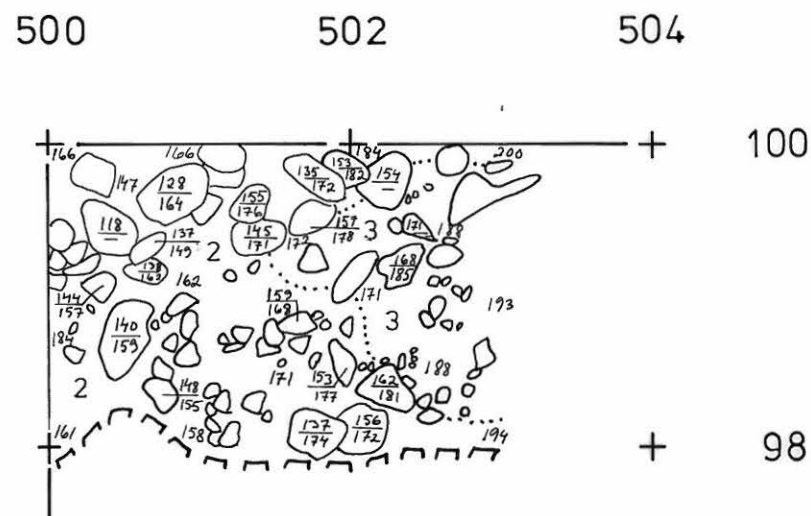
Fp 1 = 90,48 möh.

Fp 1 avläsning = 052

Ritad av Tuula Heikkurinen - Montell

2 m

2	kulturjord
3	fin ljus sand
- begränsning för jordlager
▬▬▬▬▬ begränsning för berg i dagen
147 ytavvägning
148 / 155 sten med avvägningar

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

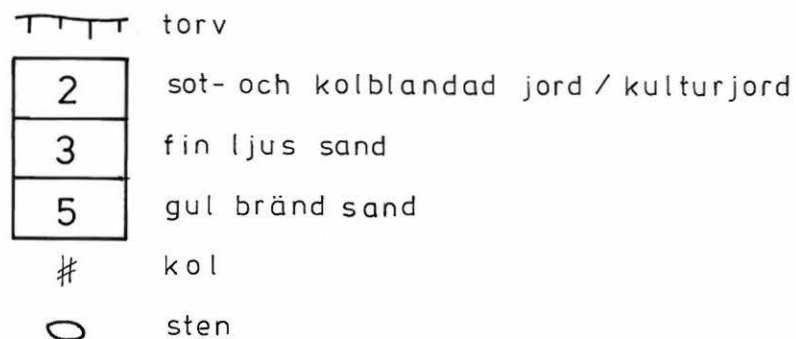
A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, röse 1

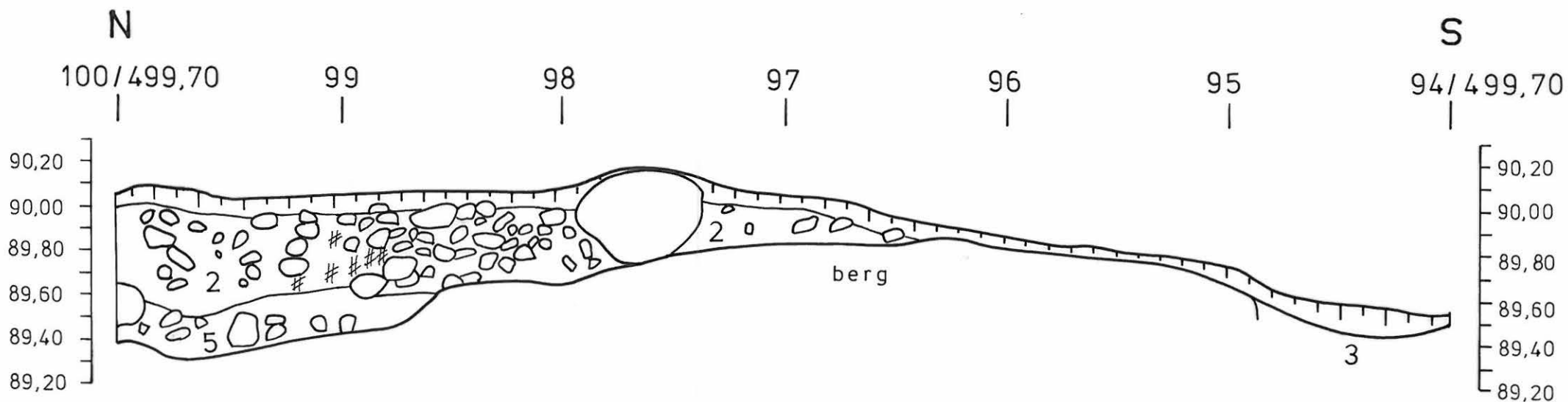
Profil N-S från väster, 94-100 / 499,70

Skala 1:25

Ritad av A-L.Hirviluoto

 2 m

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, röse 1

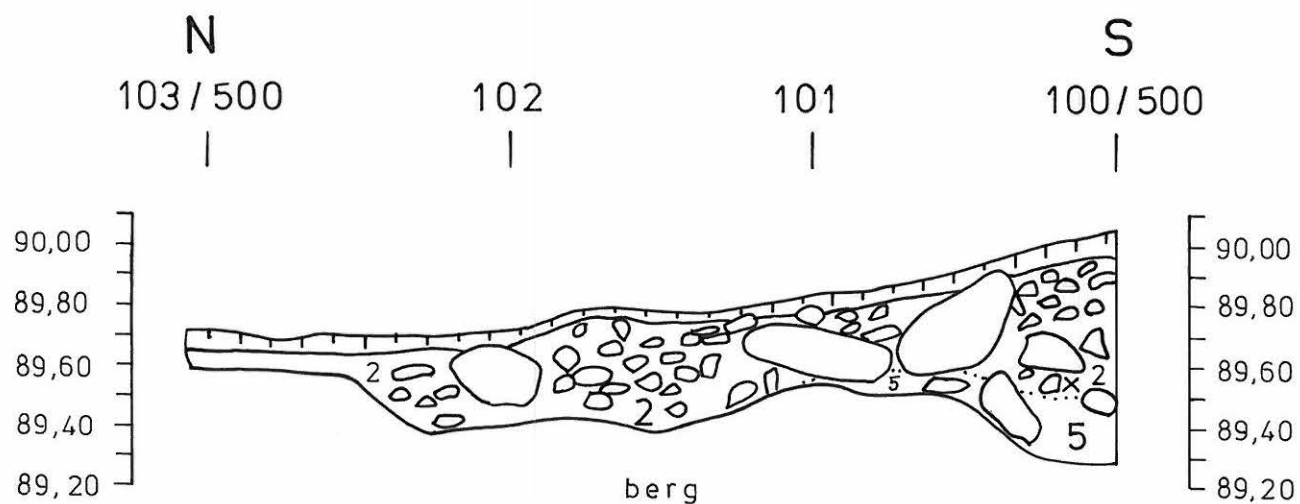
Profil N-S från väster, 100 - 103 / 500

Skala 1:25

Ritad av A-L.Hirviluoto

1 m

- torv
- sot- och kolblandad jord / kulturjord
- gul bränd sand
- begränsning för jordlager
- bränt ben
- sten

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajämäki

A-L. Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Område 1, röse 1

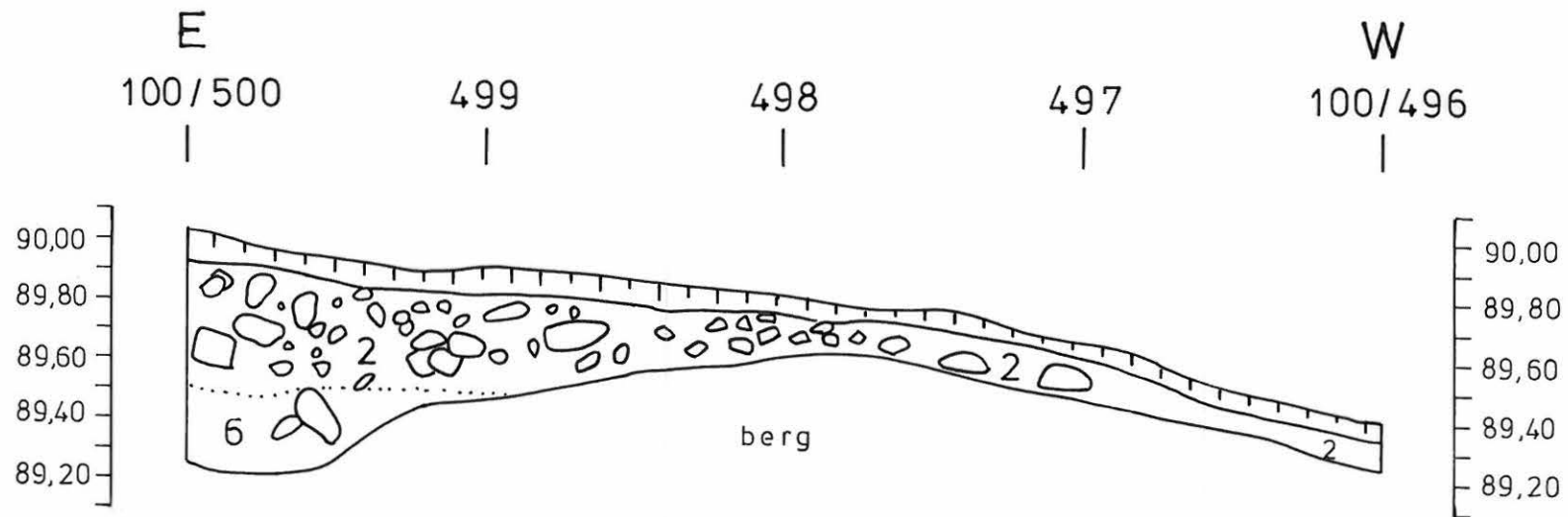
Profil E-W från norr, 100/496-500

Skala 1:25

Ritad av A-L. Hirviluoto

1 m

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L. Hirviluoto & M. Miettinen 1990

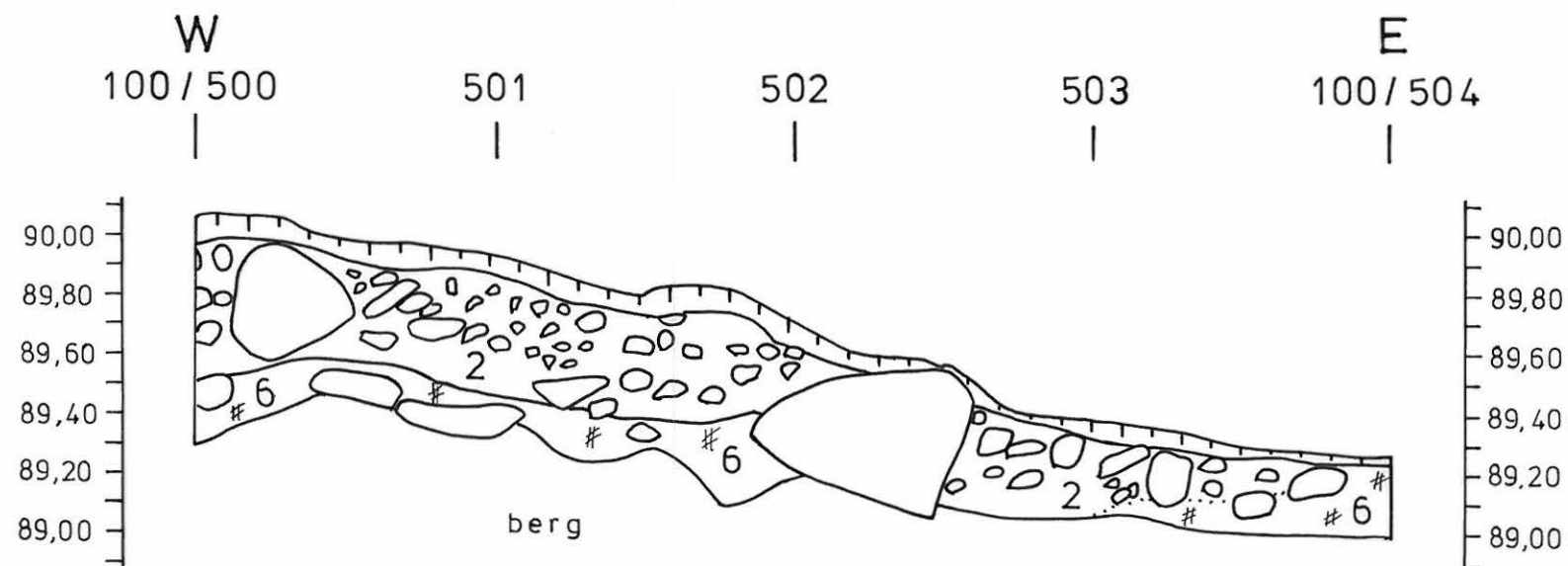
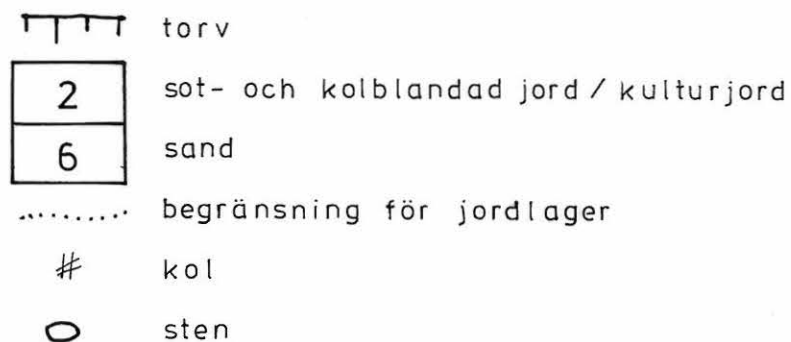
Område 1, röse 1

Profil W-E från söder, 100/500-504

Skala 1:25

Ritad av A-L. Hirviluoto

1 m

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L.Hirviluoto & M.Miettinen 1990

Nivå 1- 2, är de sista dokumenterade nivåerna.

YTAVVÄGNINGSKARTA

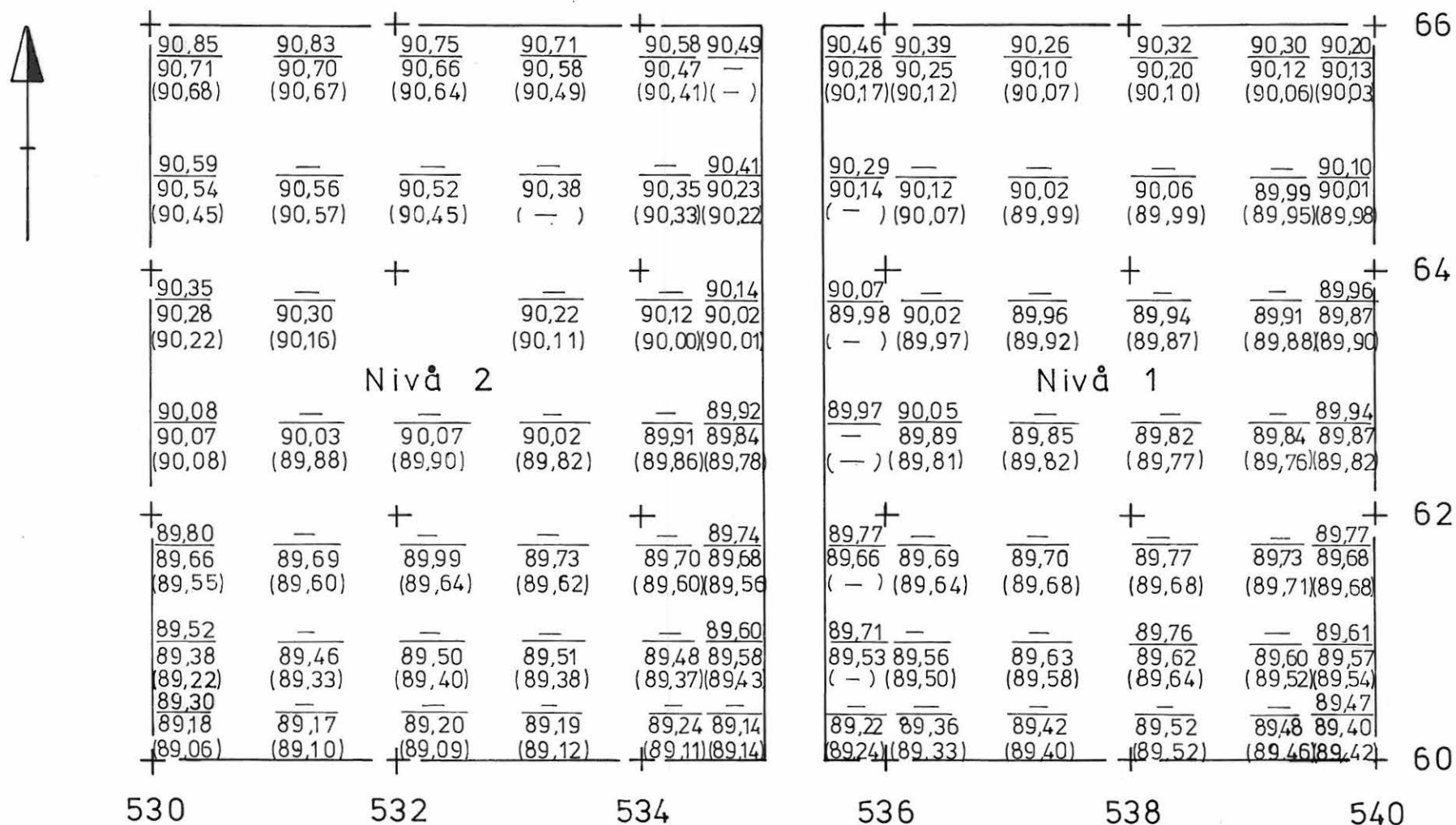
Område 2, rutorna 60-64 / 530-538

Skala 1:50 2m

Ritad av B. Sohlström

$\frac{90,85}{90,71}$ avvägning av torven
 $\frac{90,71}{(90,68)}$ avvägning efter avtorvningen = nivå 0
 (avvägning av den sista dokumenterade nivån)

Värdena är angivna som absoluta höjder över havet.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki
A-L. Hirviluoto & M. Miettinen 1990

Område 2

rutorna 60-64 / 530-538

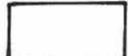
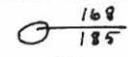

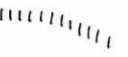
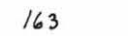
Plankarta, nivå 1

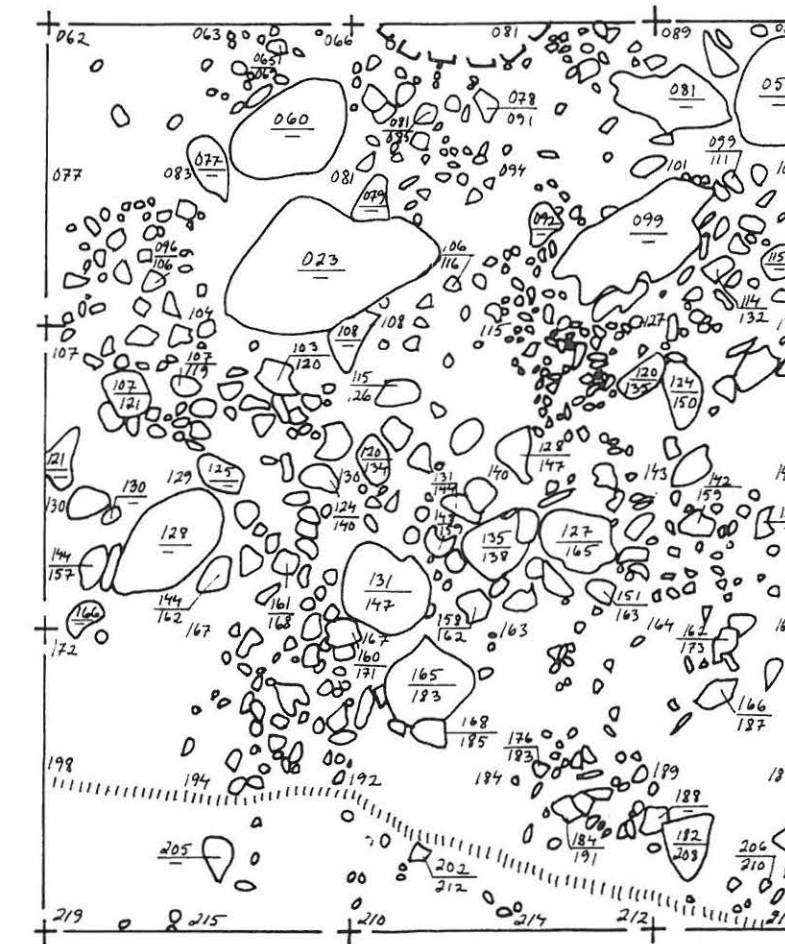
Skala 1:50 2m

Fp 2 = 90,26 möh.

Fp 2 avläsning = 104

Ritad av Erik Antfolk, Raija Hänninen,
Eluf Lyngbak, Jytte Lyngbak,
Arnfinn Ryen, Asbjörn Ryen och
Karin Virgin

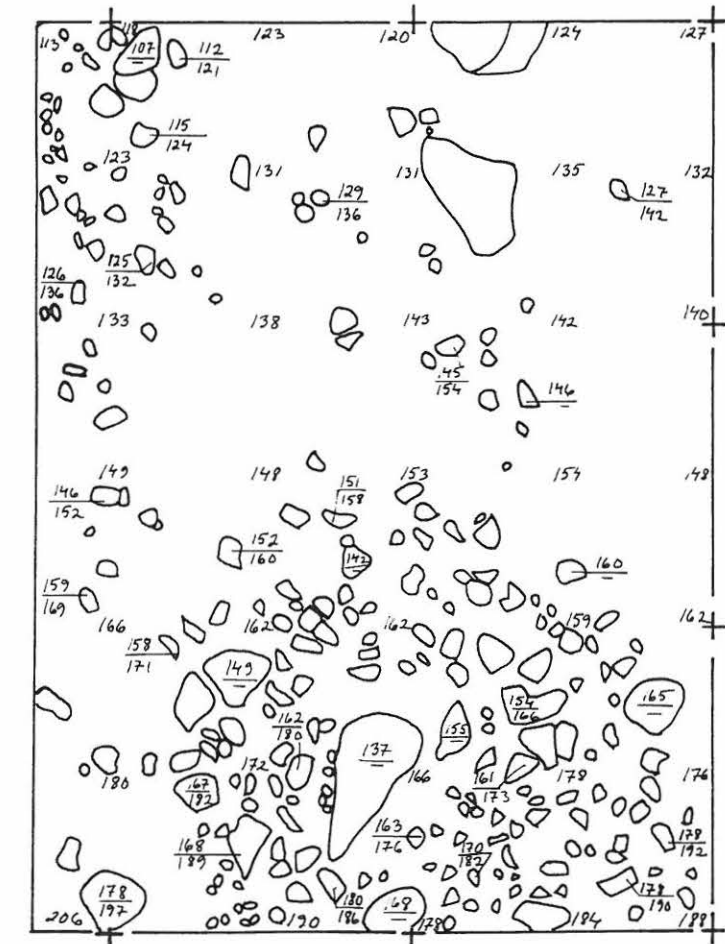
- torvblandad sotig fin sand
- sten med avvägningar
- sten med avvägningar
- begränsning för berg i dagen
- söder om gränsen har jorden pressats
ihop i samband med åkerbruket
- 163 ytavvägning

530

532

534

536

538

540

66

64

62

60

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki

A-L. Hirviluoto & M. Miettinen 1990

Område 2

rutorna 60-64 / 530-534

Plankarta, nivå 2

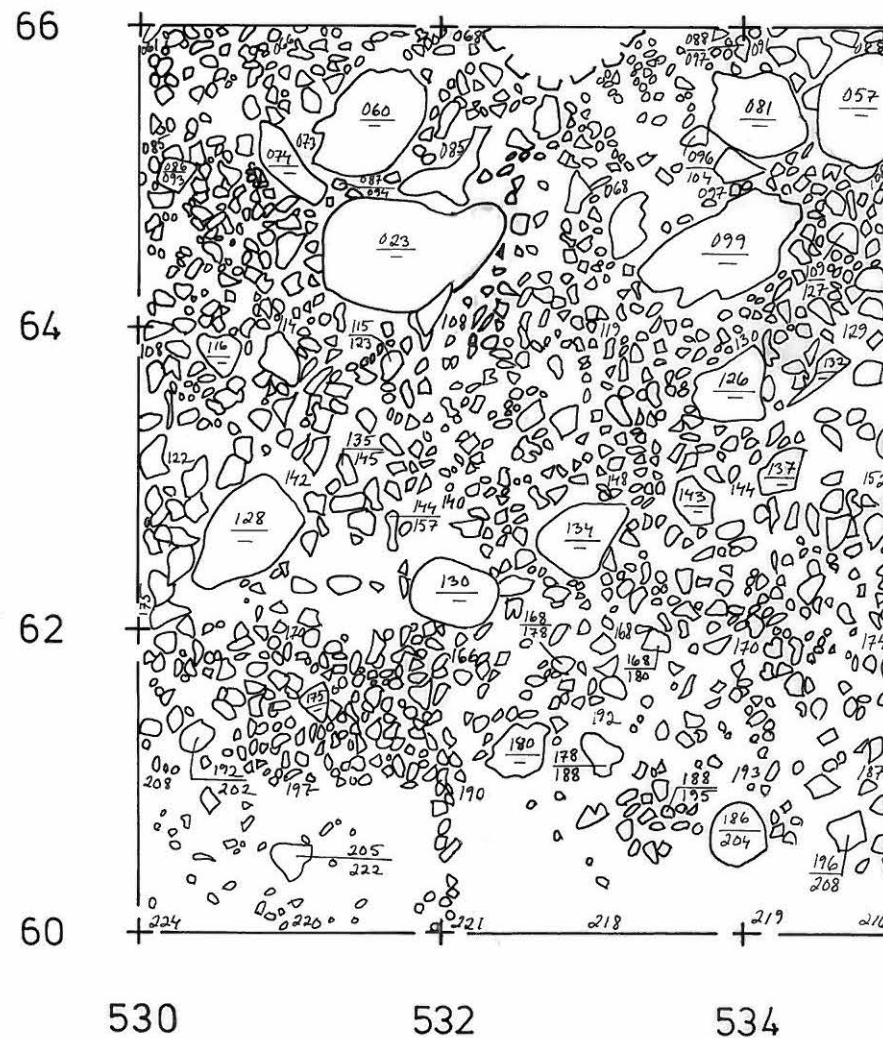
Skala 1:50 2m

Fp 2 = 90,26 möh.

Fp 2 avläsning = 104

Ritad av Christina Boberg,
Solveig Evenson, Roland Jansson,
Agne Johansson och Kerstin Magnuson

- sten med avvägningar
- sten med avvägningar
- ytavvägning
- begränsning för berg i dagen
- sotig fin sand

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85624 - 85625

1. Panoraama. Yleiskuva. Tuulimyllynmäki vasemmalla, Ivoeesta.

85748

2. Tuulimyllynmäki. Yleiskuva etelästä

85612

3. Tuulimyllynmäki. Yleiskuva etelälounaasta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85649

4. Yleiskuva Muuntajamäestä. Alueella 1
kaivetaan, lounaasta. Kuv. M. Miettinen.

85747

5. Peltojen halki kulkeva kaivauspaikalle
"nievä" polku, lännestä. Kuv. A-L Hirviluoto.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

6. Yleiskuva kalmistosta, länneestä. ⁸⁵⁶¹⁰

7. Alue ennen kaivausta, etelästä. ⁸⁵⁶¹⁸

85623

8. Alue 2. Yleiskuva länsilounaasta

85617

9. Alue 2, Ennen kaivausta. Ensimmäiset löydöt tulivat pellon reunasta, kaakosta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85627 - 85629

10. Panoraama. Turve on poistettu SE-sektorista, lounaasta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85630 - 85632

II. Panoraama. Alue 1. Turve on poistettu SE-sektorista, lännestä.

85633

12. Alue 1. SE-sektori turpeen poiston jälkeen,
kaakosta.

85635

13. Alue 1. NW-sektori. Hinnanjakaja ruudusta
100/497, turvekerros, pohjoisesta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85664-85667

14. Panoraama, alue 1, SW-sektori, taso 1, lounaasta.

VALKEAKOSKI Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85699
15. Alue 1, SW-sektori, taso 1, etelästä

85731
16. Alue 1, Seulontaa, Solveig Ewenson oikealla.

85645
17. Alue 1, vasemmalla Arbjörn Ryen rakentamassa
seuraa, taka-alalla SE-sektori tasossa 1.,
kaakosta.

85639 - 85640
18. Panoraama, alue 1, SE-sektori, taso 1, kaakosta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85641 - 85643

19. Panoraama, alue 1, SE-sektori, etualalla osa NW-sektorista,
tasol, pohjoisesta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85662 - 85663

20. Panoraama, alue 1, NW-sektori, ensimmäistä kerrosta kaivetaan, pohjoisesta.

85672 - 85673

21. Panoraama, alue 1, NW-sektori, 1. taso piirretään, luoteesta.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85709

22. Alue 1, vasemmalla SE-sektori tasossa 2,
oikealla NE-sektori tasossa 1, idästä.

85717

23. Alue 1, NE-sektori, taso 1, idästä.

85705

24. Alue I, NE-sektorin 1. kerrosta kaivetaan, etelästä.

85718

25. Alue I, NE-sektori, taso I, etelästä

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85728, 85730

26. Alue 1, SW-sektori, taso 2, lounaasta.

Kuv. A-L Hirviluoto

85704

27. Aluel, SE-sektori, 2. kerros kaivetaan, etelästä.
Etualalla Aase Andersen.

85658

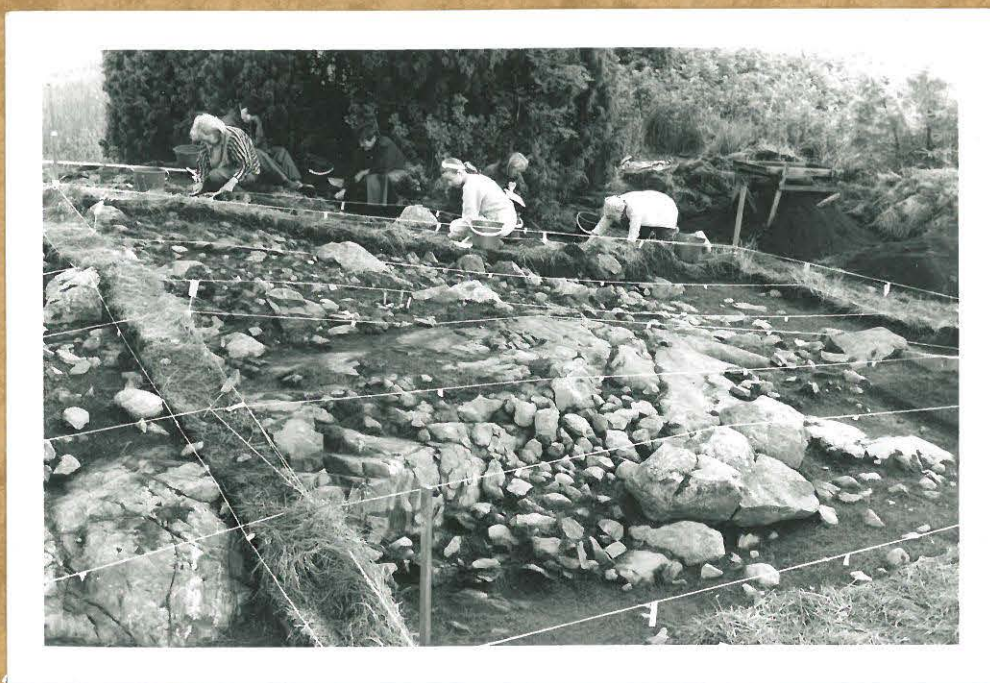
28. Alue 1, SE-sektori, toinen kerros
kaivetaan, kaakosta.
Kuvannut Mirja Miettinen.

85693

29. Alue 1, SE-sektori, taso 2 kaakosta.
Kuvannut Anna-Liisa Hirviluoto.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85700

30. Alue 1, SE-sektori, taso 2, lounaasta.

85701

31. Alue 1, SE-sektori, taso 2, eteläkaakosta.

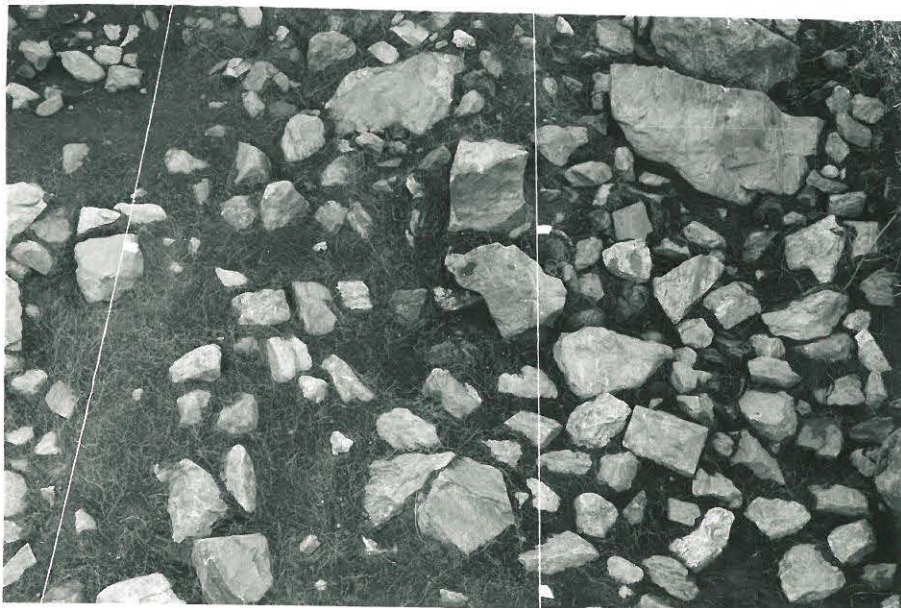
85712

32. Alue 1, SE-sektori,
taso 2, idästä.

85691

33. Alue 1, SE-sektori,
eläimen hampaita
ruudussa 97/501,
taso 2.

85713

34. Alue 1, SE-sektori,
taso 2, idästä.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85734

35-36. Työkuvia alueesta 1.

85738

Kuv. A-L Hirviluoto

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85697
37. Alue 1, harrastaja-arkeologien
ensimmäinen päivä 9.7.1990.
Beatrice Sohlström opastaa.

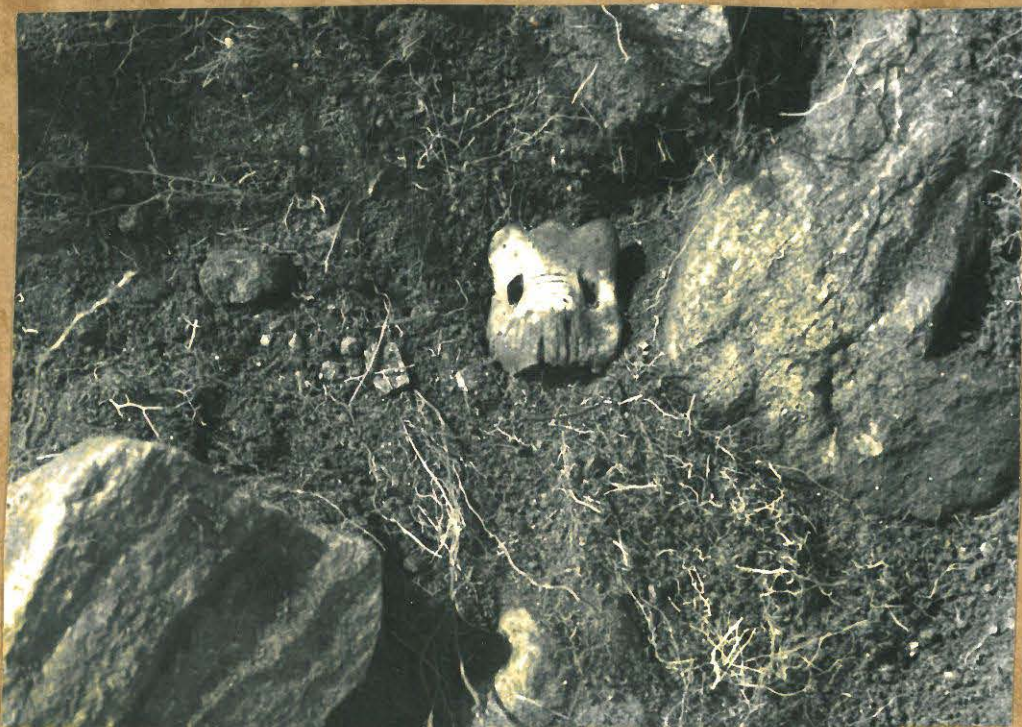

85733
38. Työkuva alueesta 1, kaakosta.

85739

39. Alue 1, NW-sektori, taso 2.
Beatrice Sohlström piirtämässä, etelästä

85720

40. Alue 1, NW-sektori, rapusolki ruudusta
100/499, 2. kerros.

85754

41+42. Alue 1. NE-sektori
Miekan kahvaosa
ruudussa 101/500,
2. kerros.

85751

85755

43. Alue 1, SE-sektori, samaan miekkaan
kuuluva kärki ruudusta 99/502, 3. kerros.

85767

44. Alue 1, SE-sektori, taso 3, itäkaakosta.

85768

45. Alue 1, SE-sektori, taso 3, idästä.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85657

46. Harrastelija-arkelogit piirtämässä,
alue 2, taso 1. Vasemmalla Raija Hänninen,
etualalla Eluf ja tytö Lyngbak, heidän
takana Asbjörn ja Arntinn Ryen, oikealla
Erik Antfolk. Kurattu lännestä.

85644

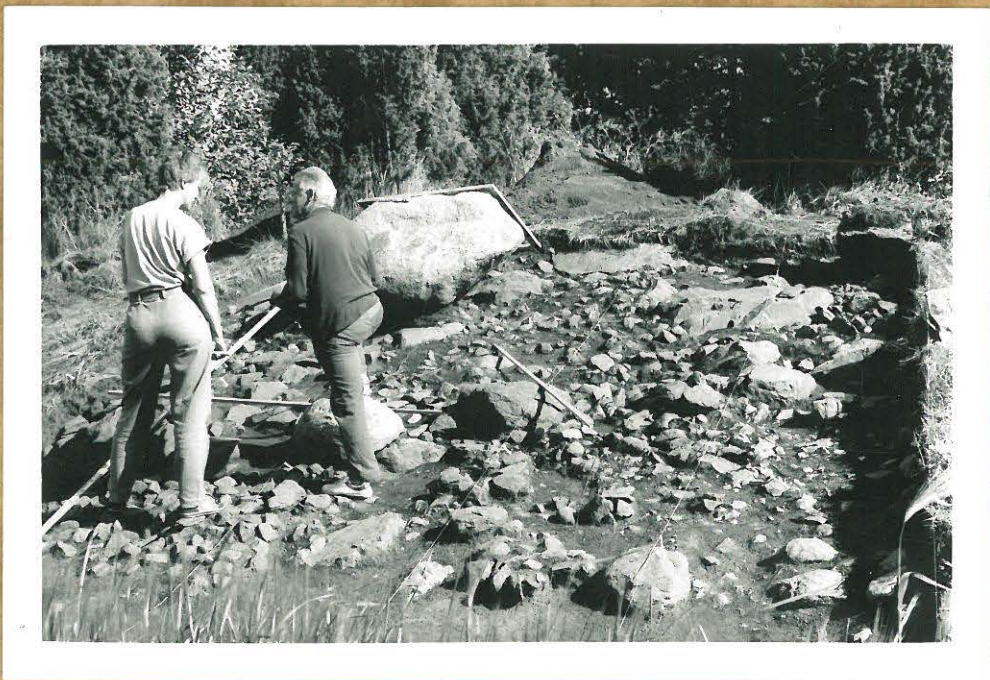
47. Alue 2, 1. kerros kaivetaan.
Oikealla Eino Jutikkala.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85740

48. Christina Böberg ja Agne Johansson piirtämässä
alueella 2, taso 2, ruudut 60-64 / 530-534, kaakosta.

85741

49. Christina Böberg ja Agne Johansson
piirtämässä, alue 2, taso 2, eteläkaakosta

85725

50. Alue 2, taso 2, ruudut 60-64/530-534,
etelästä.

85736

51. Alue 2, taso 2, Christina Boberg
piirtämässä; etelästä.

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

52-53. Kahvitauko

85722

Kuv. A-L Hirviluoto

85723

VALKEAKOSKI, Jutikkala, Muuntajamäki 1990

85652

54-55. Marianne Schauman-Lönnqvist pitämässä
esitelmän leirin osallistujille.

85655